

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet

Begäran om yttrande över Animalieproduktion med hög konkurrenskraft och gott djurskydd (SOU 2024:56) LI2024/01638, svar senast 2025-04-01

Er beteckning: LI2024/01638

Sammanfattning

Länsstyrelsen anser att utredningen i många delar presenterar en korrekt beskrivning av problematiken som finns idag kring det svenska lantbrukets konkurrenskraft. Länsstyrelsen vill framhålla att man ser det som mycket viktigt att arbeta för att konkurrenskraften i den svenska livsmedelsproduktionen stärks och att lönsamheten för svenska lantbruk ökar.

Länsstyrelsen anser dock att utredningen brister i sin analys av om, eller hur, utredningens förslag är förenliga med djurens behov och den befintliga lagstiftningens krav och syfte. Utredningen har sammanställt branschernas önskemål på ett tydligt sätt men underbygger inte de förslag som presenteras och flera av förslagen saknar nyansering. Länsstyrelsen anser att flera av de förslag som presenteras i utredningen, till exempel förslaget om slopat beteskrav för mjölkkor, inte uppfyller utredningens direktiv om ett bibehållet djurskydd och ställer sig därför negativ till flera av förslagen.

Djurskydd (kapitel 3,4,8)

Slopat beteskrav för mjölkkor i lösdrift

Länsstyrelsen delar inte utredningens ståndpunkt att ett slopat beteskrav för mjölkkor på lösdrift går att genomföra utan försämrat djurskydd. Att ta bort beteskravet kommer att försämma djurskyddet för många mjölkkor, så som svensk djurhållning ser ut idag och enligt vad forskningen visar. Idag har många stall byggts om från uppbunden besättning till lösdrift, vilket gör att stallen inte är optimalt utformade för djur på lösdrift även om de uppfyller

minimikraven. Djurskyddslagstiftningen är en minimilagstiftning och de flesta byggnationer sker efter minimimått, vilket skiljer sig från det optimala för djuren. Dessa stallar har byggts under förutsättningen att djuren går ut på bete under en del av året. Dagens mjölkkor är till exempel i många fall för stora för inredningen i stallarna vilket påverkar deras möjligheter till en normal liggande position. Utredningen förutsätter att alla lösdrifter innebär god djurvelfärd och att djurens behov av att kunna bete sig naturligt tillgodoses, vilket enligt Länsstyrelsens uppfattning som kontrollmyndighet ej är fallet. Att många djur idag hålls på lösdrift kompenserar inte heller för djurens behov av att beta. Bete kan dock i viss mån kompensera dålig inomhusmiljö. Bete innebär också ofta en arbetsbesparing för djurhållaren. Ur ett veterinärmedicinskt perspektiv finns ingen forskning som stödjer att ett slopat beteskrav vore likvärdigt för kornas hälsa. Länsstyrelsen upplever redan idag att det förekommer dålig efterlevnad av beteskraven och det är svårt för Länsstyrelsen att kontrollera att enskilda djurhållare uppfyller kraven. Länsstyrelsen bedömer att den föreslagna förändringen kommer att försämra situationen för de kor som inte släpps ut på bete ytterligare.

Utredningen förutsätter att det optimala för ökad konkurrenskraft och inhemsk produktion är större gårdar och expansion. Djurskyddslagens syfte är att säkerställa djurens välfärd och beteskravet bidrar förutom detta till mångfald bland storleken på mjölkgårdarna i Sverige. Antagandet att expansion av djurgårdar är det som krävs för att uppnå lönsam produktion bedömer Länsstyrelsen som ensidig. Det finns många faktorer som är viktiga för en lönsam produktion, exempelvis god djurhälsa, låg användning av antibiotika, förtroende hos konsument, möjlighet till ekologisk produktion och gott djurskydd. Utredningen har sammanställt branschernas önskemål men brister i sin analys av om, eller hur, dessa önskemål är förenliga med djurens behov och djurskyddslagens krav. Länsstyrelsen delar utredningens bild av att det är svårt att få lönsamhet i lantbruk och vi ser även i vårt län att det finns svårigheter med att hitta betesmark för en del stora besättningar.

Länsstyrelsen vill framföra att det även finns nackdelar med att gårdarna blir större avseende framför allt beredskap och smittskydd. Stora gårdar innebär större risker och större påverkan på livsmedelsproduktionen vid utbrott av smittsamma sjukdomar eller andra kriser vilket kan leda till stora kostnader för djurhållaren. Generellt sett är färre, men större, besättningar en sårbarhet i

livsmedelsförsörjningen i händelse av utbrott av smittsamma sjukdomar då fler djur drabbas eller rent av måste avlivas. Vi har i Ukraina sett att stora lantbruk har utgjort en måltavla för attacker. Större robusthet i detta torde vara att fler olikstora besättningar kompletterar och bör ges samma möjligheter till att kunna försörja sig på sin produktion, som ett led i vår nationella beredskap för livsmedelsproduktion.

Beteskravet har en särställning bland djurskyddskraven hos medborgarna och Länsstyrelsen anser att utredningen och branschen underskattar betets mervärde för konsumenterna. Länsstyrelsen vill framföra att det mervärde som beteskraven ger för konsumenterna är svårt att överskatta, vilket stöds av de undersökningar som presenteras i utredningen. För svenska konsumenter som tycker att beteskravet är viktigt kommer det inte längre finnas ett incitament att köpa svensk mjölk. Utredningen nämner inte heller att ett avskaffat beteskrav kan leda till att konsumenter helt avstår från mjölkprodukter och i stället exempelvis väljer vegetariska alternativ, vilket är en allmän trend i samhället.

Målstyrt regelverk och färre djurskyddsregler

Att förenkla djurskyddslagstiftningen genom att ta bort antalet detaljer, regler och föreskrifter minskar flexibiliteten och kan få motsatt effekt mot den som utredningen önskar. Ökad flexibilitet och samtidigt ökad tydlighet är en mycket svår ekvation. Lagstiftningen måste vara lätt att förstå och möjlig att kontrollera. I många fall är det bra med detaljerade bestämmelser i kontrollsituationen både för djurhållaren och den kontrollerande myndigheten. Länsstyrelsens bedömning är att det är den totala administrativa bördan och mängden kontrollområden som behöver samordnas både från statligt håll och privat sektor, som uppfattas som en börda för djurhållaren.

Länsstyrelsen vill även framföra att djurskyddskontrollerna som genomförs av Länsstyrelsen sker i snitt vart tionde år per djurhållare. Nyligen genomförda undersökningar visar också att majoriteten av djurhållarna är nöjda med Länsstyrelsens djurskyddskontroller.

Länsstyrelsen ser positivt på kalibreringar som även omfattar branscherna. Att branscherna och myndigheterna håller samma nivå ger producenterna en tydlighet och förståelse för hur regelverken ska tolkas.

Förprovning (kap 6)

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om koncentration av förprovningen till ett fåtal länsstyrelser. Länsstyrelsen ser både för- och nackdelar med förslaget om koncentration av förprovningen och anser att problembeskrivningen avseende samsyn och likriktning som framförs i utredningen i huvudsak är korrekt. Länsstyrelsen ser dock att det finns problem med förslaget om att förprovningen koncentreras till ett fåtal län som inte lyfts fram i utredningen och att utredningen inte tillräckligt grundligt utrett för- och nackdelar med en koncentration av förprovningens ärendena och vilka konsekvenser detta skulle få.

En av styrkorna med att förprovning sker på den regionala länsstyrelsen där byggnationen planeras är den närhetsprincip och lokalkännedom som länsstyrelserna står för. Länsstyrelserna besitter unik kunskap om sitt län. Länsstyrelserna använder sig av sin samlade kompetens i ärenden om förprovning för att kunna underlätta för den sökande och ge den sökande bästa möjliga hjälp och råd avseende inte bara djurskyddet utan även andra områden som kan påverka byggnationen, så som fornlämningar som behöver beaktas, känsliga naturområden och investeringsstöd för aktuell byggnation. Vid en koncentration av förprovningen till ett fåtal länsstyrelser blir denna hantering mycket mer tidskrävande och komplicerad. Det blir därmed svårt för länsstyrelserna att fortsätta att bistå med denna kompetens och rådgivning, vilket lägger mer börda på djurhållaren i samband med en förprovning.

Länsstyrelsen anser att utredningen inte utrett och klargjort vad som skulle gälla för besiktning av förprovade stallar om förprovningen skulle koncentreras till ett fåtal län. Länsstyrelsen anser att besiktning av förprovade stallar är mycket viktigt ur djurskyddssynpunkt och för djurhållarens ekonomi. Länsstyrelsen upplever att man ofta besiktigar stallar där byggnationen inte färdigställts helt i enlighet med förprovningen och där justeringar är nödvändiga efter besiktning. Dessa avvikelser rör bland annat ventilation, skaderisker och båsbredder, det vill säga avvikelser av betydelse för djurskyddet. Byggnationer som inte uppfyller djurskyddslagstiftningens krav kan innebära stora kostnader för lantbrukaren. Länsstyrelsen anser därmed att det är viktigt att besiktningen kvarstår som en del av förprovningen.

Utredningen har inte presenterat en lösning för hur de långa avstånden mellan förprovande länsstyrelse och platsen för

byggnationen ska lösas i samband med besiktning om förprovningen koncentreras till några enskilda länsstyrelser. För vissa län skulle de föreslagna koncentrationslänen innebära en restid med över sex timmars resa enkel väg vilket skulle innebära stora kostnadsökningar gällande resor och övernattningar. Om enbart den administrativa delen av förprovningen skulle koncentreras och besiktningarna kvarstår på samtliga länsstyrelser, finns en risk att de länsstyrelser som inte handlägger förprovningsärenden inte längre kommer att besitta nödvändig kompetens för besiktningar. Redan idag är det svårt att rekrytera förprovarkompetens för länsstyrelserna.

Länsstyrelsen vill också framhålla att det finns många fördelar och synergieffekter med närhet mellan djurskyddskontrollen och förprovningen. Både djurskyddskontrollen och förprovningen blir bättre av samarbete och detta utvecklar kompetensen hos handläggare inom båda områdena. Även för djurhållarna är detta positivt då sannolikheten att man får samma bedömning vid förprovning och djurskyddskontroll ökar.

Länsstyrelsen vill dock också framhålla att vi kan se en trend där antalet förprovningsärenden minskar kontinuerligt. Det finns därför skäl att ifrågasätta om varje länsstyrelse i framtiden kommer att ha utrymme för att behålla förprovarens kompetens, om minskningen av ärenden fortsätter.

Länsstyrelsen Östergötland vill framföra att vi som civilområdesansvarig länsstyrelse och därmed eventuellt koncentrationslän för förprovning, bedömer att vi idag besitter nödvändig kompetens för detta uppdrag.

Länsstyrelsen ser positivt på utredningens förslag att ge Jordbruksverket i uppdrag att se över möjligheterna att undanta fler byggnadsåtgärder av enklare slag från förprovningen samt att föreslå vilka enklare byggnadsåtgärder som kan undantas från besiktning. Länsstyrelsen vill framhålla att det behöver utredas vidare vilka djurskyddsmässiga konsekvenser en sådan förenkling skulle kunna få och att det behöver göras en noggrann avvägning av vilka byggnadsåtgärder som skulle omfattas av undantag, för att inte riskera försämrat djurskydd.

Länsstyrelsen ser även positivt på förslaget att Jordbruksverket fortsatt ska arbeta för att möjliggöra ekonomiskt stöd till djurhållare för smittskyddssamråd i samband med förprovningsansökan. Smittskydd är en viktig del av djurskyddet och bör ingå i förprovningsarbetet.

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget att se över möjligheten att reglera en skyldighet för länsstyrelsen att erbjuda djurägare ett digitalt eller fysiskt förmöte inför att en förprövningsansökan skickas in. Vid behov erbjuds detta redan nu av Länsstyrelsen i Östergötland. Fysiska möten kan dock vara resurskrävande och öka handläggningstiden för förprövningarna.

Avseende förslaget om att utforma en ordning för att godkänna standardiserade byggnadslösningar och inredningar som är undantagna kravet på förprövning har Länsstyrelsen följande kommentar. Inom fjäderfä och gris går det att tänka sig att inredningslösningar hade kunnat vara typgodkända. Ofta är dock byggnaderna olika gällande takhöjder, ventilationsöppningar med mera vilket innebär att även standardiserade byggnadslösningar behöver kontrolleras i den miljö de hamnar i. Likaså kommer en ombyggnation, även om det är en standardlösning, leda till att djurantalet förmodligen kommer förändras i aktuell byggnad och därmed behöver annat ses över i samband med ombyggnation. Länsstyrelsen ser att en möjlig lösning är att förenkla processen genom att sökanden skickar in en förhandsanmälan med möjlighet för Länsstyrelsen att ge sina synpunkter innan byggnationen påbörjas.

Smittskydd (kapitel 4, 6)

Länsstyrelsen Östergötland instämmer i utredningens analys att det uppstår konsekvenser när många djur behöver avlivas av smittskyddsskäl. Utöver de som betänkandet berör påverkar det även landets livsmedelsproduktion. Detta då inte alltid samtliga djur egentligen är vare sig sjuka eller smittade och därmed hade kunnat bli livsmedel eller fortsatt producera livsmedel. Smittskydd bör fortsatt ha företräde för att sjukdomar ska kunna bekämpas, men de förebyggande insatserna är inte att underskatta då det är billigare att förebygga än att bekämpa.

Länsstyrelsen vill påpeka att flera av de produktionsformer inom fjäderfänäringen som utredaren nämner redan idag frivilligt deltar i salmonellaprogram och omfattas av den obligatoriska salmonellakontrollen enligt föreskrift (SJVFS 2007:19). Det borde kunna utgöra underlag för att även de skulle omfattas av möjlighet att få ersättning från staten vid utbrott av salmonella och att ändring av 7 § i zoonosförordningen (1999:660) bör göras. Länsstyrelsen Östergötland anser att samtliga undantag från ersättning enligt 7 § bör ses över.

Länsstyrelsen Östergötland anser att om staten ska stå för näringens kostnader för vidtagande av biosäkerhetsåtgärder för en enskild sorts produktion skulle detta innebära en ojämlik konkurrensfördel. Att utredaren framhåller att detta skulle konkurrensutjämna och få fler företagare att satsa på grisproduktion samtidigt som utredaren skriver att dagens system är ologiska och skapar ojämlika konkurrensmöjligheter mellan djurslag är i sig ett ologiskt resonemang. Länsstyrelsen anser att statliga medel inte bör tillföras enbart en bransch, när det finns fler produktionsinriktningar med andra djurslag som även de behöver vidta biosäkerhetsåtgärder på egen bekostnad. Att utredaren till exempel lyfter att näringens egenprogram "Smittsäkrad besättning – ASF" per automatik i och med detta kommer att möjliggöra att grisuppfödare ska kunna få förflytta grisar ut från områden belagda med restriktioner i händelse av utbrott av svinpest, förefaller enligt Länsstyrelsen som osannolikt. Det troliga är att ansvarig myndighet, Jordbruksverket, tar åtskilliga faktiska omständigheter i beaktande innan ett eventuellt undantag från förbud att förflytta levande grisar kan ges.

Utredaren föreslår att möjligheten för att staten ersätter på likvärdigt sätt vid utbrott av smittsamma sjukdomar oavsett produktionsform och kopplat till genomförda smittskyddsåtgärder bör utredas. Länsstyrelsen tillstyrker detta förslag. Även de djur som dött till följd av epizootisk sjukdom bör ersättas vilket endast kan göras genom att ändring görs av epizootilagen (1999:657). Det bör noteras att Sverige är det enda landet i EU som inte ersätter de djur som självdött, utan bara de som avlivas i smittförebyggande åtgärd vid epizootier.

Att Jordbruksverket fortsatt ska arbeta för att möjliggöra ekonomiskt stöd till djurhållare för smittskyddssamråd i samband med förprövningsansökan ser Länsstyrelsen positivt på.

ViLA och behandling av fertilitetsstörningar (kapitel 4)

Länsstyrelsen anser att utredningen inte presenterar en rättvisande bild och analys av hur Villkorad läkemedelsanvändning (ViLA) fungerar idag. ViLA som det ser ut idag innebär ett generöst undantag för läkemedelsförskrivning och de administrativa kraven på djurhållarna som idag använder sig av ViLA är inte stora. Den lagstiftning som finns gällande ViLA idag är väl genomarbetad. ViLA bygger på ett förebyggande djurhälsoarbete i djurhållningen och

veterinär närvaro är mycket viktigt för att uppnå detta. Länsstyrelsen ställer sig negativ till att besöksintervallen förlängs. Länsstyrelsen upplever att de besöksintervall som gäller idag inte är för korta, i stället har de veterinärer som är ansvariga för ViLA-besättningar i Östergötland lyft att de anser att frekvensen av veterinärbesök i besättningarna gärna borde vara tätare än den är idag, för att kraven ska kunna uppfyllas. Länsstyrelsen ser att det finns risk för försämrat djurskydd vid förlängda besöksintervall och små administrativa vinster.

Länsstyrelsen ser också problem med att ta bort nyckeltalen för besättningar med mjölkkor. Lagstiftaren har tidigare ansett att mjölkproduktion ska omfattas av extra höga krav då det föreligger särskilda risker kopplade till antibiotikaresistens och rests substanser i livsmedel. Länsstyrelsen delar bilden att ViLA kan innebära ett bättre djurskydd och djurhälsa i vissa besättningar, men ser också att det finns en risk att detta frikostiga sätt att förskriva läkemedel kan missbrukas om det inte finns några krav på vilka besättningar som kan ansluta sig. Utan nyckeltal ställs mycket stora krav på den enskilda veterinär som ansvarar för besättningen. Att veterinärbristen i Sverige skulle vara en anledning till att luckra upp ViLA ser Länsstyrelsen som problematiskt. Nära kontakt och täta besök av en veterinär i besättningen är grundläggande för att ViLA ska fungera på det vis som är tänkt och både innebära en bättre djurhälsa och förenkling för djurhållaren.

Länsstyrelsen ser negativt på förslaget att tillåta djurhållare att behandla kor med kalvningsförlamning men anser också att man behöver invänta resultatet av det projekt som nu pågår på området. Att diagnosticera en ko med kalkbrist och sedan behandla detta kräver stora kunskaper om differentialdiagnoser och även praktisk skicklighet. Länsstyrelsen bedömer att även om många djurhållare har stora kunskaper, saknar dom den medicinska kompetens, erfarenhet och praktiska handlag som krävs för att kunna ställa korrekt diagnos och behandla djuret på korrekt sätt. En felaktig diagnos och felaktig behandling kan innebära ett stort lidande för det enskilda djuret. I utredningen framgår att djurhållarna har uppgett att de i snitt kallar ut veterinär för behandling av kalvningsförlamning två gånger per år. Med detta intervall kan det inte förväntas att djurhållarna förvärvar den erfarenhet av diagnosticering och behandling som är nödvändig.

Länsstyrelsen vill även framhålla att det finns ett generellt förbud mot att lekmän behandlar djur med läkemedel intravenöst, då detta

är att anse som ett operativt ingrepp. Länsstyrelsen ser det som mycket problematiskt att göra undantag i detta förbud och ser inte varför just denna behandling ska anses mindre riskfylld för djuren än andra typ av operativa ingrepp som utförs av lekmän.

Länsstyrelsen ifrågasätter förslaget att låta husdjurstekniker ersätta veterinär vid behandling av fertilitetsstörningar hos mjölkkor. All medicinsk behandling måste vara föremål för någon form av tillsyn, vilket innebär att det i vilket fall behövs en veterinär som är ansvarig för behandlingen. Länsstyrelsen vill också framhålla att denna typ av behandlingar idag oftast inte görs av den klassiska ambulerande veterinären med beredskap, utan av veterinärer som enbart arbetar med besättningsservice och förebyggande djurhälsoarbete. Därför ser Länsstyrelsen en begränsad vinst avseende tillgänglighet på veterinärer med detta förslag. I tillägg är antalet husdjurstekniker i Sverige idag litet och antalet minskar, varför det finns skäl att ifrågasätta att denna yrkesgrupp skulle kunna ersätta veterinärerna på detta område på sikt.

Vilt (kapitel 4)

Rovdjur

Länsstyrelsen upplever att det finns en stor oro hos fårägare för stora rovdjur, framför allt när det kommer in varg i ett område där det tidigare inte funnits varg. Det finns dessutom ett stort behov av restaurering av anläggning i fårnäringen, att unga människor kan ta sig in i branschen och att kött och skinn kommer ut på marknaden. Att möjliggöra samexistens mellan fårproduktion och rovdjur är ett långsiktigt arbete som kräver kontinuitet och att förvaltningen är förutsägbar för brukarna.

Bidrag

Länsstyrelsen tillstyrker utredarens förslag att öka bidraget för rovdjursavvisande stängsel för att öka trygghet för djurägare och säkerheten för djuren.

Ersättning

Enligt de kontakter Länsstyrelsen har med tamdjursägare upplever vissa ersättningen vid skada efter rovdjursangrepp generös och andra anser att den är för låg. Av detta drar vi slutsatsen att ersättningen vid angrepp är rimlig.

De minimis - Det finns en problematik med "statligt stöd av mindre betydelse" då det finns ett maxtak. Enligt Viltskadecenters rekommendationer ska dock länsstyrelserna anse rovdjursangrepp som oförutsägbara händelser, vilket innebär att bidrag inte behöver betalas tillbaka om maxbeloppet skulle överstigas.

Virtuella stängsel

Utredarens förslag om öppnade möjligheter för virtuella stängsel blir motsägelsefull och saknar konsekvensanalys. Virtuella stängsel medför att tamdjur blir helt oskyddade mot rovdjursangrepp. Utredaren föreslår samtidigt ökad ersättning och omnämner behov av ökad andel rovdjursavvisande stängsel inom djurhållningen för minskad risk för angrepp och ökad djurvälstånd. Länsstyrelsen anser att tamdjur ska vara skyddade mot rovdjur i största möjliga mån och avstyrker förslaget om virtuella stängsel.

Referensvärde

Länsstyrelsen ser en risk med sänkt referensvärde för varg. Det kan vara så att allmänheten förväntar sig att de eventuella problem de upplever med förekomst av varg minskar i och med sänkt referensvärde, men lokalt kan förvaltningsåtgärder som är nödvändiga med anledning av sänkt referensvärde få stor påverkan. Exempel på detta kan vara flytt av varg, minskad möjlighet till skydds jakt och ökad bevakning av vargindivider.

Klövvt

Det förekommer stora variationer av klövvtets utbredning och täthet, både inom och mellan län. Klövvtets födosök och intag av föda varierar över året, där höga tätheter av klövvt i särskilt skadekänsliga områden (ex. brutet landskap) kan medföra skada av olika kvantiteter inom jordbruket. I dagsläget saknas någon kvalitetssäkrad inventeringsmetodik för att mäta skador inom jordbruket orsakade av klövvt. Det medför svårigheter och bidrar till konflikter gällande hur viltet ska förvaltas när skadebilden är svår att kvantifiera. Länsstyrelsen är därför positiva till att ett uppdrag i syfte att utreda vilka effekter viltskador har för primärproduktionens lönsamhet och påverkan i övrigt på jordbruksverksamheter föreslås. Länsstyrelsen instämmer i att det finns behov av en inventeringsmetodik.

Viltet är i grunden fredat. Länsstyrelsen betonar att reglering av viltstammarna ska ske under ordinarie jakttider där det jaktbara

viltet samt övrigt vilt störs i så liten utsträckning som möjligt under dess reproduktionsperiod. I de fall skadorna bedöms allvarliga eller där viltstammens täthet bedöms vara för hög finns i dagsläget möjlighet för den enskilde att bedriva eller ansöka om skyddsjakt. Beslutande myndighet kan då besluta om skyddsjakt för att förebygga eller minska risken för skador orsakade av vilt. Skyddsjakt kan endast beviljas om det inte finns någon annan lämplig lösning. Viltstammarnas utbredning och täthet varierar kraftigt, vilket innebär att viltets påverkningar också varierar kraftigt mellan områden. Länsstyrelsen Östergötland anser därför att den stora variationen därför enbart bör hanteras i enskilda fall efter prövning.

Länsstyrelsen Östergötland ställer sig negativa till förslaget om att införa skyddsjakt efter rådjur, dovhjort och kronhjort utan tillstånd. Länsstyrelsen Östergötland ser behov av ökade medel och verktyg för att stödja markägare och jakträttsinnehavare för en mer lokalt samverkad förvaltning av klövvilt, där viltstammarna balanseras med hänsyn till allmänna och enskilda intressen och på så sätt förebygger skador inom jordbruket.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Ann Holmlid med länsveterinär Malin Päärni som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.